

El 2020 ¿Primeres Olimpiadas radioactivas de la historia de la Humanitat?

Com se sol dir, l'operació anava vent en popa.

Han passat només dos anys des del inici de la catàstrofe de Fukushima, però sembla que hagin passat dues dècades. Un consciencios treball de (des) informació, de notícies puntuals i inconnexes i de silencis calculats, havia donat els seus fruits: que el desastre nuclear que continua desenvolupant al Japó passés gairebé desapercebut; un desastre major del que al seu dia va suposar Txernòbil, amb implicacions a nivell mundial; però que s'intenta presentar, una i altra vegada, com un "accident industrial" sense més conseqüències. I és que la feina tenia precedents, el mecanisme va funcionar a la perfecció amb ocasió de la catàstrofe (silenciada) de la nuclear de Kashiwazaki - Kariwa, el 2007.

La campanya per implantar l'oblit també havia tingut èxit al Japó, on a l'estiu de 2012, s'havien connectat a la xarxa dos dels 46 reactors que, oficialment, encara es consideren operatius. Un primer pas prometedor per vèncer la resistència política i social que està impeding la posada en marxa dels altres 44 [1] .

Després van venir les eleccions a la Cambra baixa, el 16 de desembre de 2012, en què el tema Fukushima va ser literalment esborrat de l'agenda de debat polític, com a fruit d'un acord entre els principals mitjans de comunicació i els partits majoritaris. Aquestes eleccions van tornar la majoria absoluta (294 escons d'un total de 480) al Partit Liberal Democràtic (PDL), el partit tradicional de la dreta japonesa, i pro-nuclear com pocs. I les "bones notícies" continuar durant 2013: el 21 de juliol, a les eleccions al Senat, el PDL va obtenir una altra sonada victòria: 59 representants (el que en coalició amb el Partit Nou Komeito, amb 20 representants, li donava la majoria absoluta a les dues cambres). És clar, que la participació en aquestes eleccions va ser d'un 52%, la tercera més baixa des del final de la segona guerra mundial, un indicador del grau de cansament i desorientació d'una part important de la societat japonesa; però, a l'efecte dels interessos dels que manen, aquest percentatge ja estava bé.

No obstant això, en les eleccions del Senat no va ser tan fàcil deixar de banda Fukushima; Taro Yamamoto [2] , un jove i conegut actor que ha participat activament en la campanya de denúncia de la situació de contaminació radioactiva que viu el Japó, va aconseguir un escó com a independent per la circumscripció de Tòquio, quedant en quart lloc, amb 666.684 vots i, a més , en tercer lloc, també va obtenir representació la representant del Partit Comunista Japonès (JCP), Yoshiko Kira, amb 703.901 vots; una formació política, el JCP, que també denuncia el que està passant amb Fukushima.

Un detall que permet fer-se una idea de la situació social al Japó el constitueix el fet que comencessin a circular acusacions contra Taro Yamamoto tan sols unes hores després de confirmar la seva elecció, arribant a ser qualificat a twitter com "racista" enfront dels camperols , a causa de les seves denúncies sobre la contaminació d'alguns productes agrícoles [3] .

Tot això mereix una reflexió, ja que mostra l'altra cara de les persones que, en ordenades cues silencioses, plenes de disciplina, dignitat i contenció, van provocar el nostre respectuós sorpresa en veure en les informacions que es passaven en les hores posteriors al terratrèmol i el "tsunami", i en l'inici de la catàstrofe nuclear.

El rebuig que amplis sectors socials del Japó mostren cap a persones o informacions que qüestionen la versió oficial del que passa, mantenint la seva confiança en el que expliquen el govern i les empreses malgrat el cúmul de mentides i ocultacions que s'ha revelat des del març del 2011 , té la seva màxima expressió en el nombre indeterminat de persones, amb preparació i mitjans econòmics, que marxen del Japó a causa del rebuig o les amenaces directes que produeix la seva postura crítica. Hi ha un sector de pagesos que rebutgen indignats qualsevol suggeriment de contaminació radioactiva de les seves collites, i hi ha

amplis sectors socials que han interioritzat i assumit la versió del govern.

Les persones, que han abandonat el Japó preocupades per la seva salut i la dels seus familiars, són extremadament cauteloses a l'hora d'opinar, i de contactar amb els seus compatriotes residents a Europa, Amèrica, o altres llocs d'Àsia; ja que hi ha una forta cohesió internacional en suport del que diuen les autoritats.

És en aquest context on cal situar la petició del govern japonès per organitzar els Jocs Olímpics de 2020. Presentada el 17 de juliol de 2011, quan la reconstrucció de la devastació provocada pel terratrèmol i el "tsunami", i els interrogants oberts per la catàstrofe nuclear, aconsellaven prudència econòmica, la candidatura conjugava altres factors: augmentar la cohesió patriòtica, incrementar la projecció internacional "positiva", recuperar la "normalitat", i el reforçar la campanya d'oblit.

I va ser llavors, a poques setmanes de l'elecció de la seu olímpica, quan van començar a arribar les notícies de les filtracions d'aigua radioactiva a Fukushima.

Al principi, com és normal, la informació va eludir referències concretes a fuites, simplement l'1 de setembre es va informar que s'havien detectat "forts nivells de radiació" al voltant dels tancs d'emmagatzematge [4]. Encara el 19 d'agost ja s'havien reconegut fuites d'aigua radioactiva [5], es va seguir la coneguda pauta de no establir relacions causals i "limitar-se als fets". I els "fets" es van multiplicar: els dies 5, 7, 10, i 12 de setembre, es van reconèixer noves fugues; per acabar admetent, el dia 15 (un cop passada l'elecció de la seu olímpica), que la situació era "molt greu", i que el flux d'aigua radioactiva a l'oceà era continuat i inevitable [6]. A més, el 16 de setembre, un tifó va arribar a les costes del Japó amb pluges intenses i, des Fukushima, TEPCO va abocar 1.130 tones d'aigua de pluja contaminada per la barreja amb aigües subterrànies, aigües que tenien "suposadament" menys de 30 Becquerels de radiació per litre [7].

Aquests episodis continuats de fuga d'aigua radioactiva han suposat un cop dur per a uns polítics, i una indústria, que s'havien dedicat, entre gener i abril de 2013, a realitzar gires internacionals de promoció i "venda" de la tecnologia nuclear japonesa, presentant com la més avançada, ja que fins i tot permetia "superar" les seqüeles del "accident".

El dia 8 de setembre es va decidir la seu de les Olimpíades 2020. Per reforçar la imatge de seguretat, el 3 de setembre es va aturar el primer dels dos reactors que s'havien tornat a connectar el juliol del 2012; i el 15, un cop conegut el resultat, es va desconnectar el segon, i últim. L'excusa: el manteniment dels sistemes i la seva avaluació per l'Autoritat Reguladora Nuclear. Per segona vegada, des del març del 2011, tot Japó funciona amb electricitat d'origen no nuclear.

L'elecció del Japó com a seu olímpica va ser un triomf per al govern del Primer Ministre (en endavant, PM) Shinzo Abe, però també obre nombrosos interrogants que afecten la política d'imatge. Hi ha massa variables fora de control: les dobles fuites d'aigua radioactiva i els abocaments, el pes de la generalitzada contaminació per Triti, els nivells de seguretat en aliments i begudes, els problemes de construcció de les instal·lacions de contenció a Fukushima (mur i sistema congelador), l'aparició de més i més casos de càncer de tiroides i malalties relacionades, etc. coses que poden tornar a amenaçar la imatge de "normalitat" aconseguida. Destaquen, però, dos problemes de fons.

En el seu discurs d'agraïment per l'elecció, el PM Abe va realitzar afirmacions que poden ser difícils de mantenir en els set anys que falten per a la celebració de les Olimpíades: entre elles estacan dos: **"... permetin-me assegurar-los que la situació està sota control . No ha tingut mai i tampoc mai tindrà un impacte sobre Tòquio ... "** i **"... L'impacte de l'aigua contaminada està aïllat en una àrea de 0,3 quilòmetres quadrats, que acull la planta nuclear de Fukushima, i que està totalment bloquejat ..."**.

Ambdues afirmacions resulten problemàtiques; la segona, a la llum de les dades disponibles, és manifestament falsa; però la primera és temerària. Requerirà un control de la informació

sense precedents contenir qualsevol de les notícies que parlen de l'aparició de zones de contaminació aïllades en llocs inesperats (els "hits points"), o bé de l'aparició d'aliments amb dosis de radiació perilloses, notícies que poden donar-se en el moment menys esperat [8] .

El segon fa a la pròpia indústria nuclear. Els Jocs Olímpics ofereixen una excel·lent coartada per recolzar una eventual posada en funcionament dels reactors en nom de la "seguretat energètica"; una coartada encara millor que les onades de calor que van servir de pretext per a la connexió de dos reactors a l'estiu del 2012, però una coartada que eleva el factor de risc enormement. La indústria nuclear japonesa (l'anomenat "poble nuclear" [9]) està molt lluny d'haver-se rendit [10] , i els pròxims set anys seran claus.

Veurem en un futur immediat els primers Jocs Olímpics Radioactius des de l'antiguitat grega?

Miguel Muñiz. Membre de Tanquem Les Nuclears - 100% Renovables.

Agraïment: aquest article no hagués estat possible sense la desinteressada col·laboració de persones japoneses que resideixen a Barcelona, i els noms s'ometen per motius obvis. A totes elles el meu reconeixement i gratitud.

[1] Al Japó és costum que els municipis, en els quals es troben ubicades les centrals nuclears, donin permís a les empreses per la seva posada en funcionament. La resistència d'aquests a donar-la, fruit de la pressió ciutadana, ha donat origen a diverses maniobres polítiques per part del govern central. Entre d'altres, la creació d'un nou organisme de seguretat, l'autoritat reguladora Nuclear, que revisa en profunditat l'estat de les centrals abans de declarar "aptas". Les causes de la creació d'aquest organisme, quan ja existia altres anteriorment (el NISA i el NSC), i la lluites desenvolupades per decidir la seva composició, mereixerien un llibre.

[2] Entrevista a Taro Yamamoto, en anglès, en l'Asahi Shimbun.
http://ajw.asahi.com/article/behind_news/politics/AJ201307300090 i un vídeo en què explica la seva posició (subtitulat en anglès) amb imatges de les seves activitats. en <http://www.youtube.com/watch?v=tnpkBgQgtzY>

[3] http://ex-skf.blogspot.com.es/2013/07/japanese-upper-house-election-taro_21.html

[4] Veure <http://www.rtve.es/noticias/20130901/continua-fuga-agua-radiactiva-fukushima/744160.shtml>

[5] Veure <http://www.excelsior.com.mx/global/2013/08/19/914449>

[6] Veure <http://resumenesdesdefukushima.blogspot.com.es/2013/09/del-lunes-9-de-septiembre-2013-al.html> . El seguiment setmanal de Tsa des del blog <http://resumenesdesdefukushima.blogspot.com.es/> és modèlic, superant, amb molt, el que fan determinats "experts"

[7] <http://www.elperiodico.com/es/noticias/sociedad/fukushima-vierte-mar-1130-toneladas-agua-con-baja-radiactividad-2664532>

[8] Alguns exemples ; <http://www.cronica.com.mx/notas/2011/568347.html> , http://www.rpp.com.pe/2012-11-17-detectados-peces-con-altos-niveles-de-radiactividad-en-rios-de-fukushima-noticia_541140.html , <http://noticiasdeabajo.wordpress.com/2012/03/10/alimentos-radiactivos-en-japon/> , o http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/09/24/actualidad/1380018128_446519.html

[9] <http://www.bloomberg.com/news/2013-07-14/to-re-start-nukes-japan-must-raise-nuclear-village-.html>

[10] <http://www.japanfocus.org/-Jeff-Kingston/3986> i <http://thediplomat.com/pacific-money/2013/07/03/shinzo-abe-japans-nuclear-salesman-in-chief/>